

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 18.01.2022 nr 7-6/211458/2200339

Õppekulude hüvitamine ja vajaduspõhine õppetootus

Lugupeetud avaldaja

Palusite õiguskantsleril hinnata, kas [] osakoormusega õppiva puudega inimese õigusi on rikutud, kui ta peab ise õppekulud hüvitama ja tal ei ole õigust saada vajaduspõhist õppetootust.

Kui üliõpilane õpib [] osakoormusega sessioonõppes, õpib ta tõepoolest tasulisel õppekohal (õppekorralduseeskirja § []) ja puudega üliõpilasele seaduses erandit ei ole. Riigikogu on loonud puudega üliõpilastele soodustuse juhaks, kui ta on asunud õppima täiskoormusega, ent ei suuda kogu nõutavat õppemahtu täita või viiakse üle osakoormusele. Riigikogu seesugust valikut ei saa pidada põhiseadusevastaseks. Mõistagi on Riigikogul võimalik puuetega üliõpilasi toetavat paindlikkust soovi korral ka suurendada.

Täiskoormusega õppiv puudega inimene ei pea õppekulusid hüvitama, kui ta ei ole semestri lõpuks kumulatiivselt täitnud kogu nõutava õppe mahtu (KhaS § 16 lg 4 p 1). Asudes õppima täiskoormusega, on tal õigus jätkata õpinguid õppekulusid hüvitamata ka juhul, kui ta viiakse üle osakoormusega õppesse ([KhaS § 14 lg 5](#) ja § 16 lg 6 p 1). Seega on Riigikogu pidanud oluliseks, et ka puudega inimestel oleks võimalik õppida eelkõige täiskoormusega õppes. Kui aga puudega üliõpilane sellega olenemata põhjusest toime ei tule, soodustab riik tema õpingute jätkamist osakoormusega õppes. Selleks on Riigikogu kehtestanud neile õppekulude hüvitamise korras ja tasuta kõrghariduse saamisel soodsamad tingimused kui teistele üliõpilastele. Samuti tuleb arvestada, et üliõpilasel on õigus mõistlikele kohandustele ([puuetega inimeste õiguste konventsiooni art 24 p 2 alapunkt c](#)), mis võimaldaksid tal õppida täiskoormusega.

Vajaduspõhise õppetootuse eesmärk on toetada üliõpilase õpinguid täiskoormusega õppes. Seda eesmärki võib pidada lubatavaks. [Õppetootuste ja õppelaenu seaduse ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu \(236 SE\) teise lugemise](#) seletuskirjas on öeldud, et kui üliõpilane soovib omandada kõrgharidust, kuid ükski riiklik toetusmeede talle ei sobi ning tema õpinguid ei toeta ka perekond, võib ta asuda õppima osakoormusega ning katta õppimiseks vajalikud kulud töötades. Kõrgkoolis õppival puudega inimesel on õigus saada [töövõimetoetust \(töövõimetoetuse seaduse § 12 lg 1 p 8 ja lg 2\)](#), samuti on ette nähtud muid hüvitisi, mis aitavad osakoormusega õppival puudega üliõpilasel toime tulla.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

KHaS § 16 lõike 6 punkt 1 on abstraktselt hinnates [põhiseaduse § 37 lg-ga 1](#) kooskõlas. KHaS § 16 lõike 6 punkt 1 ning [õppetoetuste ja õppelaenu seaduse § 5 lõike 2¹ punkt 2](#), mille kohaselt vajaduspõhist õppetoetust saab üksnes täiskoormusega õppiv üliõpilane, ei riku abstraktselt hinnates ka võrdse kohtlemise põhimõtet ([põhiseaduse § 12 lg 1](#)).

[] õppekorralduseeskirja § [] on kooskõlas [kõrgharidusseaduse \(KHaS\) § 16 lõike 6 punktiga 1](#), mis tähendab, et ülikoolil on õigus nõuda puudega inimeselt õppekulude hüvitamist juhul, kui ta alustas õpinguid osakoormusega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks (avaldaja andmeteta): Haridus- ja Teadusministeerium

Atko-Madis Tammar 693 8432
Atko-Madis.Tammar@oiguskantsler.ee